

Vtorek, štirtek in sobota
izhaja in velja v Mariboru.
Vse besedilne poslovanje na
dom za vse leta 8 skl. — k.
za pol leta . . . 4 . . .
za četr leta . . . 20 . . .

Po pošti:

Za vse leta 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5 . . .
za četr leta 2 . . . 60 . . .

Vrednito in opravljeno
je na stolnem trgu (Dom-
platz) hišna št. 184.

Oznanila:
Za novadno dnevno
vrste se plačajo
6 kr. če se natisne ikrat
5 kr. če se tiska 2krat,
4 kr. če se tiska 3krat
večje pismenke se plačajo
jedno po prostoru.

Za vsak tisk je plačati
kolek (štampelj) za 30 kr.
Rokopisi se ne vračajo,
dopis naj se blagovoljno
frankuje.

SLOVENSKI NAROD.

St. 9.

V Mariboru 21. aprila 1868.

Tečaj I.

Slovenci in Hrvati.

Od Radgone pa tje do Reke, na daljini morebiti kakošnih štiridesetih milij se mejita dva naroda: slovenski in hrvaški. Rame poleg ramena, život poleg života, tako stojita ta dva naroda drug poleg druga v vsakdajnem občenji že več nego trinajst stoletij na tem zemljisci. Istega roda in mleka, iste matere in krvi, istega jezika, če tudi razrečnega, vidimo ta dva bratovska naroda v zgodovini večkrat v vzajemno obrambo zedinjena in zvezana; ko je pretila obema ista sila, ista nevarnost, složila sta se in zedinila, rekli bi, kakor v jedno telo. Složna in zedinjena sta se vsakokrat občo nevarnost odstranila. Tacih zvez med njima sicer ni bilo vsakega stoletja, ali vendar jih je bilo, kakor bomo povedali kasneje.

Zraven tega se pa tudi ne more tajiti, da sta ta dva naroda v zasebnih zadevah le malokdaj marala drug za druga, in hodila večidel vsak svojo politično pot, nebrinje se za pota sorodnega soseda. Tako so Hrvati za svojstvene slovenske zadeve še precej mlačni, pa tudi mi Slovenci se v svojstveno hrvaških zadevah še premalo čutimo zanimane. Da v potrjenje tega le nekaj malega opomnimo. Ko bi bilo slovensko poslanstvo mesto v državnem zboru sedelo raje doma, in se po izgledu bratov Čehov na djanski način držalo federalističnega načela, a ne celo s svojim glasovanjem potrjevalo dualistične državine osnove, bilo bi tako postopanje za narodno stranko na Hrvaskem pri zadnjih volitvah za hrvaški zbor neprecenljiva moralična pripomoč. Iz ust jako razboritega Hrvata smo čuli mnenje, da bi bil v tem slučaju hrvaški narod brž ko ne poslal anti-dualistično večino v svoj deželnini zbor, in če bi že ne bil rešen federalizem, vsaj ne bi bila slovanska in celo jugoslovanska solidarnost tako daleč propala. Ali merodajni krogi slovenski za to niso spoznanja imeli, kakor ga pogubljajo že tudi v drugih slov. naroda se tikajočih zadevah. Tako naš Hrvat!

Nasprotno bi bili tudi Hrvati v zadnjih svojih zborih, mesto da so se izključljivo stavili na svoje zgodovinsko pravo bolje pogodili sebi in nam, ko bi bili kakor leta 1848. razvili bandero narodnosti, bandero jugoslovanstva, in poklicali od ene strani nas Slovence, od druge brate Srbe pod to bandero. Z veseljem bi jim bili vsaj mi Slovenci priskočili. Njim in nam bi bilo pomagano. Njihova in naša akcija bi bila moč in veljavno zadobila. Vsi vkljup pod enim banderom bi bili politična peza, ki pravi: noli me tangere! tako pa smo vsak zase politične ničle na dualistični steni. —

Hrvati so zmiraj le veliko hrvaško državo v mislih imeli, ter hoteli pod hrvaško ime vse ono subsumirati, kar je Dr. Gaj pod ilirskem imenom razumeval. In kaj je bil temu nasledek? Ta, da so Hrvati sami sebe in s tem tudi nas izolirali, da so svojo in našo akcijo pohabili. Oni niso mislili na to, da bi bili vse nas Slovence vtelovili v svojo državno telo, ktero so si hoteli ustanoviti; zahtevali so Kranjsko le do Krke, Istro do Raše in od Štajarske staro-ecljsko županijo. Če bi se jim bilo to privolilo, bili bi mi Slovenci južni Poljaki, razsekani pri živem telesu. Hrvati! ali zahtevajte celo Slovenijo tje do Belaka, ali pa nič; nas je že tako malo, da se dalje deliti ne pustimo.

Nočemo Hrvatom odrekati pravice do posebne avtonomne države. Vsak pravnik, ki bi ocenjeval njih državnopravne pravice, moral bi se prepričati, da so njih pravice ne le ravnovažne, ampak še stareje od onih pravic, ktere zagotovljajo magjarom njih suvereno državo. Današnji časi so pa žali Bog! taki, da ima v državnih zadevah le tisti pravico, kdor ima zraven pravice tudi toliko moči, da si more svojo pravico tudi braniti. V dialekтиčnih disputacijah, v duplikah in replikah se da marsikaj dokazati, kar se v praktičnem življenji brez djanske moči izvršiti ne da! Djanska moč pa leži v masah, v gromadah (množini), v številu stanovnikov, v veličini zemlje! V politiki ne gre Bog vedi kaj staviti na listine in karkoli je na njih zapisanega. Take listine se danes slovesno podpisujejo, na nje se prisega, Te deum poje itd., jutri pa že odpade nekoliko paragrafov iz njih, in tako vsaki dan nekaj, dokler jim ostane le še naslov in morebiti — zgodovinski spomin.

Stare listine se nam vidijo v današnjih naših državnih zadevah to, kar so razvaline starega gradu sredi novomodičnega mesta. Dajmo te stare listine zgodopisem, dajmo jih jezikoslovcem, položimo jih v arhive, a ne na zelene mize naših parlamentov; tu jim ni pravega mesta!

Da se da brez listin kaj prida doseči, kaže nam naša bližna sosesčina. Ali so se Italijani, ali so se Nemci na temelji in s pomočjo starih listin zedinili in tako rešili svoje narodno življenje pretečega propada? Ali ni le oživljena ideja narodnosti iz njih storila to, kar so.

Pa tudi tegă ne moremo razumeti, kako bi mogel narod, ki ima cele fascikelne listin popisanih z vsakovrstnimi starimi pravicami in privilegiji, kako bi mogel tak narod več in boljih pravic imeti do samouprave, do svobode in samotalnosti, kakor narod, ki takih —

Listek.

Objektivna kritika.

Velik pisatelj govor te važne, gotovo tenceta premisleka vredne besede: „uljudnost ni dolžnost, in kdor je neuljuden, še nikakor ni grob; ali na korist mnogih odkritosrečen biti, to je dolžnost — in dolžnost je celo odkritosrečen biti z nevarnostjo, da se ti morda utegne očitati neobtesanost in hudočnost“. — Te važne besede je izrekel zdrav, odkrit, pošten in krepak značaj; izrekel jih je Lessing, ktere mu se vendar zdaj več ne očita, da je bil zarobljen, — dasitudi se mi zdi, da je človeku bolje biti zarobljenemu, nego nezarobljenemu, ali beseda z a r o b l j e n danes med nami nikogar več z belim kruhom ne pita, ampak ž njo se pita vsak, kdor na pr. o tem ali onem pesniku govor, pa je tako nesramno predrzen, da se ne ogiblje „bobove slame“ ali „v mehko kuhanih jajc“ itd., akoravno je vse to po božjih in človeških postavah nedolžna stvar.

Če se vrnemo k Lessingu, vemo, da je bil ravno on osobam, s katerimi je imel svoje kritične opravke, tako grozovito neusmiljen, da bi naše poženski sezidane tenkočutnike zadelo vsaj 10 mrtvudov, ako bi se jim le sanjalo, da se jim sanja, da jih čaka samo tisočni del teh neobtesnosti, kakor bi Lessingovo kritikovanje gotovo imenovali, in kakor so ga imenovali tudi sami njegovi vrstniki, posebno tisti, s katerimi se je kedaj srečal v kakih tesnih ulicah. Ali se je pa Lessing brigal za vse to? Njegove poprejšnje besede dovolj pričajo, da ne, a pričajo tudi to, da se ni treba za to brigati nikomur, kdor se pošteno borí, ter vé, kam namerja, kakor se je Lessing pošteno in samosvestno boril zoper krive misli in načela svojega veka, ter ni pobijal samo teh načel, ampak tudi — in celo najrajše — same zastopnike teh načel. Zakaj ga svet današnji dan več ne imenuje neobtesanca? Zato ne, ker so ž njim vred pomrli vsi tisti, ktere je sklela njegova v šest praménov spletene siba, a njegova sijanja zmaga je prerodila slovstvo celega velicega naroda v Evropi.

Ali pa ta slavni mož ni poleg vsega tega morda vendar bil trdščen, hudoben človek? — Gotovo ne trdščnejši od zdravnika, ktero bolniku vzame zob ali celo eno roko ali nogo, da škode ne tripi vse telo; kajti ni vsak hudoben, niti trdščen, kdor se hudoben ali trdščen zdri preprosti slepoti, ktera za dva nosa pred seboj več ne loči stolpa od drevesa.

Kar vemo o Lessingu, to velja o vsaki polemiki pri vsacem narodu, toraj tudi pri nežnih Slovenčkih, ktemi gremke znojne kapljene na čelu zbirajo tu nedolžni klicaji, tam še nedolžne bobova slama. Kedar mine 100 in še nekaj let, ter nas današnjih ljudi ne bodo nobenega več na tem grešnem svetu, morda tudi „Novic“, „Glasnik“, „Danice“, Primorca“, „Slovenskega Naroda“ in „Gospodarja“, celo „Domovine“ morda ne, ter se naše vse zdanje razmere spremeno tako ali drugače, takrat utegne kak moder potomec v svojem vrtanju in preiskovanju priti morda tudi do tega, kar smo mi v današnjih in zadnjih časih modrega mislili, prekanjenega govorili, zvitega pisali ali delali; utegne priti do smešnega „parlamentarnega jezika“, o keterem se je pred nekoliko leti tako resno govorilo, celo tako resno pisalo, če ravno nihč prav na tanko ni vedel, kakšna zver je ta jezik; utegne priti do desetletne (če stvar dobro poteče) neumrjočnosti, ktero „Novice“ svojim izvoljenikom delé, nekteremu z mernikom, onemu z korecm, drugemu z žlico, tretjemu z naprstkom; utegne priti do vrlih slovenskih zvončenosev, ktemi se klicaji zde prokleta razžalitev, a trdilo, da jim je v njih političnem apostolstvu plača prva stvar, samo nedolžna šala; utegne priti na slovenski politični: ali bi? ali ne bi? — utegne priti do vseh naših zmešanih misli o narodni bodočnosti, in do našega doslednega zaviranja vsakega svobodnega slovenskega časopisa, ktero ne izhaja iz teh ali teh rok; utegne priti sploh do slovenskega prizadevanja, ktemu se v celoti dobra namera ne dá kramiti, česar izvrševanje pa je dostikrat tako, kakor bi kdo konja na voz posajal a sam sebe vprezel; utegne priti celo do grozovitega klepetanja ubogih slovenskih zob od kritike, ktero se 10krat bolj bojimo, nego 100 Beustov in 150 krvavih stegen, da toraj kakor bogatinec v peku, vedno hričavo kri-

popisanih fascikelnov nima. Vemo sicer, da nas kdo zavrne na Magjare, češ da so oni na temelji starih svojih napisanih pravie dosegli, kar imajo.

Za Magjare to pripoznamo, da je na času in primerno staviti se na temelj starih listin in braniti se iz tega stališča. Zato ker bi se po načelu narodnosti njih veliki magjarorsag stisnol v celo tesne meje. Sicer tudi to ni res, da so oni zato vse dosegli, ker so se postavili na temelj svojih historičnih pravie. Kar imajo, to jim je dala Sadova, to jim je dala onemogla in oslabela Avstrija, ker jim ni več odrekati mogla, kar bi si bili sicer sami vzeli! Pa Magjarji imajo tudi to skušajo še prestati, kako se bodo na temelju svojih historičnih pravie obranili ideje narodnosti, ki jim vsaki dan siluje na vrata trka. — Čehi so svoje historično pravo z narodnim pravom v sklad spravili, ter se tako z dvojnim orožjem brané. Ali pri nas Jugoslovenih okoliščine niso potem. Če hočemo mi solidarno v politiki delovati, zamoremo to le na temelju narodnosti storiti in si kaj vspeha obetati. Hrvati! podajte nam toraj bratovsko roko, mi jo bomo z obema rokama sprejeli! Storite z nami dušno zvezko kakor smo že kedaj imeli, in zmaga bo naša. V slučaji pa, da bi Avstriji zvunajni ali notrajni sovražnik protil, bomo takoj združeni, kakor smo že večkrat džansko pokazali, nje naj prvi, naj čvrsteji brambove.

(D. d.)

Naša društva.

(Matica slovenska) Dne 16. t. m. je imel odbor svojo X. sejo pri kateri sta bila nasoča razum ljubljanskih odbornikov gg. Trstenjak in grof Barbo. Pristopilo je od zadnje seje 64 udov, tako da šteje glavna knjiga 1364 udov.

V natus je že knjiga „Slovenski Štajfar“ ktere prvi del izide še letos; za natis priredjen je „Letopis i kaledar“; pričakuje se kmalu rokopis „Olikan i Slovence“.

Rokopis Vodnikovih pesmi je kupil odbor v javni dražbi po knjigari Wagnerji, in se bodo tiskale „Vodnikove pesmi“ po nasvetu g. dr Bleiweisa v 2500 iztisih. Uredovanje in kritično ubiranje pesmi je izročeno g. Levstiku. „Srbsko-hrvaško-slovenska slovnica“ se je izročila gosp. profesor Žepiču. Rokopis „Olikan i Slovence“ se izroči v presojo gg. Trstenjaku, Cigaletu in dr. Pogačarju, zarad „slovenskega atlanta“ katega se izdado 3 zemljevidi letos, namreč ozemlje, Evropa in Avstrija, sprejela se je ponudba bibliografskega ustava v Hildburghausu in bodo izhajal atlant v obliki velicega Mayerjevega atlanta.

Knjige, ktere je Matica zarubila pri Wagnerji in na dražbi kupila, naj se predajo kolikor jih ni sposobnih za matičino knjižnico. Po blagajniki v tem sporočilu znaša premoženje Matice v obligacijah in gotovem 30.711 gl. 57 kr., in k temu je šteti še Debeljakova zapuščina. Po proračunu se smeti izdati za tekoče leto 2347 gl. 57 kr., od prejšnjih let je ostalo 1931 gl. 90 kr., tedaj sme Matica potrositi to leto 4279 gl. 47 kr., čepravno pravilno stroški ne smejo presegati 3000 gl. na leto, dokler ni 40.000 glavnice, misli blagajnik, da je tukaj drugače, ker se je prejšna leta manj izdalo, kakor bi se smelo, in je tedaj za zdaj več ostalo. Izdalo se je letos že 1161 gl. 56 kr., od katerih gre pa še nekaj na račun za lanske knjige, tedaj ostane še 3117 gl. 90 kr., ktere sme Matica izdati to leto.

čimo: ohladite nas z objektivno kritiko, druge nečemo! ter vso priporočano objektivnost pozabivši sami vendar z veliko osobno strastjo iz plevelneg zelnika dozdanjih plesnjivilih načel srdito zapodimo s kamnon in ocepkom vsacega, kdor se drzne drugače misliti, nego ukazujejo tisti, kteri načela „štemplajo“, ter napadamo celo vrednike takih časopisov, kteri prineso resnico, bodi si o kacem pesniškem ponošenem klobuku, ali o kakšnem političnem ogoljenem fraku: in kaj bode tega modrega potomca sodba ovsem tem?

(Dalje prih.)

• slovanskem narodnem pesemstvu sploh, posebno pa srbskem.

(Dalje.)

Narodno pesemstvo ni enako razširjeno po vseh krajinah, v katerih stanujejo Srbi. Po Bosni, Ercegovini in Črni gori se nahajajo skoraj pri vsaki hiši „gusle“, prost in primitiven nastroj z eno struno, s katerim se spremišča petje; znamenje, da se tudi narodne junaške pesmi prav pogostoma pojde. Redko se tukaj nahaja mož, ki ne bi znal na gosle igrati; še celo deca in ženske to umevajo.

Manj jih je že za Savo in Donavo; vendar se sme reči, da ima tukaj vsaka vas po jedne „gusle“. V Sremu in Banatu pojde le še slepi narodne junaške pesmi. Koder pa nimajo junaških pesem, nimajo ženskih dovolj.

Vidi se tedaj, da junaška pesem bolj po goratih krajih živi, kamor še celo nič ni segla zapadna omika in koder ni še pregnala junaškega duha, ki od nekdaj tudi veje. Stara šega tukaj ni dala se dosihmal ženskim, ljubezen slavečim pesmam prilike, da bi se bile razširile po teh krajinah. Po tej šegi, ki je sploh iztočna, so ločeni mladenčci od deklet in le malokdaj občujejo z njimi.

Kamor pa so kolikaj segli zapadni nagledi o ženstvu, t.j. v severno-bosenskih in južno-dalmatinskih mestih, ter v krajinah za Savo in Donavo, pojde se češče te ženske pesmi. Bulgari, vzhodni sosedje Srbov, nimajo toliko

O „latinski čitanki“ Žepičevi in „latinski slovnici“ Ladisl. Horvatovi poroča g. profesor Šolar. Knjigi naj bi gg. pisatelja po opombah presojevalec še nekaj malo popravila, ter tako uredila, da bi se ena na drugo opirale; slovnicu naj bi se potem dala koj v natis, vadbeni knjiga pa o priliki.

Dr. Costa je zoper tiskanje šolskih knjig, ki niso sploh za ljudstvo zanimive, kar latinska slovница gotovo ni. Slovenski jezik žal bog ni še upeljan v solah, in z izdajo tacih knjig trosijo se denarji, ki bi bili potrebni za obče koristne stvari. Matičen namen ni izdajati šolskih knjig, dosti je, če si ona proti primerni nagradi dobi od pisateljev za tisk pripravnih rokopisov, ktere izda lehkovo v pripravnem času.

Trstenjak želi da bi se izdala vsaj vsako leto po ena šolska knjiga, da se nam ne bode moglo vedno očitati, da nimamo nič šolskih knjig. Dalje se vdeležejo v razgovoru gg. Marn, Costa, Šolar in dr. Bleiweis. Šolske knjige brez slovenskega jezika v soli nimajo podlage. Kadaj se bo oživel §. 19. v solah, tega ne vemo. On vendar ne vidi, da bi dr. Costov predlog nasprotoval g. Šolarji, ker Costa je zato, da se oskrbijo rokopisi. Trstenjak hoče vedeti varovan princip, da Matica izdaja tudi šolske knjige. Dr. Costa ni zoper ta princip, ali takoj ne gre za princip, temveč za specijelno knjigo, za latinsko slovnicu in čitanko. Po debati, ki se traja nekaj časa, se sklene: Da se rokopisa dasta g. pisateljama v omenjeno popravo, ter daje Matica volje prevzeti takoj popravljena in urenjena rokopisa proti primerni nagradi, da je izda o pripravnem času. O vprašanju zaradi nasvetovane izdaje „naučnega slovnika“, ktero nasvetuje odsek za izdavanje knjig in ktero stvar želi ta odsek predložiti občnemu zboru, začne se dolga razprava. Pismeno naznanja svoje mnene g. Švertec, da se izdaja slovnik kakor bi bil koristen odloži, ker je mnogo potrebnejših stvari. G. Erjavec piše, da pri veliki koristi, ktero bi donašal slovnik, zdi se mu vendar delo jako težavno ali nemogoče, če se popred ne izda znanstvena terminologija, ktero ona izdajo priporoča. Na tej podlagi še le bo moč zdavati.

G. Cigale piše v enakem smislu ter želi odlok odložiti vsaj tako dolgo, da bode končani češki slovnik, ki je zdaj pri črki S.

Dr. Costa pravi, da ukajib tem razdetim nasprotnim mnenjem je ta stvar tako važna, da naj se na vsak način dene na dnevni red občnega zboru. Odborova naloga je, da ne vrže te stvari pod klop, temveč da jo stavi pred občni zbor. Zdaj naj se začnejo delati priprave, in v nasvetu je povedano tudi, kako naj se to storiti. Morda bo treba več let preden pride prvi vezek na svitlo, ali resno se je treba prijeti dela. Terstenjak je tega mnenja, da je prezgodaj za izdajo tacega slovnika. Dr. Bleiweis omeni, da ravno zarad velike važnosti, ktero ima ta stvar, jo odbor želi stavljeno pred občni zbor. Konečno se sklene po daljnem razgovoru, da se nasvet odsuka za izdavanje knjig predloži občnemu zboru.

Premenjena pravila, kakor jih misli odbor predložiti občnemu zboru, se potrdijo po kratkem razgovoru en bloc. O nekaterih pri teji priliki omenjenih stvari prihodnjši kaj več.

„Slovenskega Štajfara“ se natisne kakor kranjskega in koroškega vojvodstva 2000 iztisov, tedaj 700 iztisov čez število udov. Cena bude nizka, da si delo vsak lehkovo kupi. Zemljovidova pa ne more dovoliti odbor glede na velike stroške in ker imajo Matičini udje uže v rokah Kozlerjev zemljovid. Honorar odloči se tudi pri tej knjigi kakor po navadi 20 gl. za tiskano polo.

G. knjižničar Vavru naznani, da je g. Dr. Vojska podaril Matici 248 vezkov knjig, izmed katerih je več pedagoških, ki naj bi se darovale št. Jakobske mestne šoli, in nektere gimnazialne biblioteki. Odbor izreče svojo zahvalo g. dr. Vojsku, ter dovoli da se darujejo primerne knjige omenjenim ustavom.

narodnih junaških pesmi in še teh nekoliko, kar jih imajo, dobili so od Srbov. Pojed namreč o predmetih srbske zgodovine.

Ravno takih predmetov ima mnogo hrvaških narodnih pesmi, kar priča, da so se iz prva rodile med Srbi. Je pa tudi mnogo takih, ki pojed o predmetih hrvaške zgodovine, ki so tedaj popolnoma lastnina hrvaškega naroda.

Nektere srbske pesmi so gotovo zelo stare, ker se v njih omenjajo mitologične osebe, toda s ptujimi, iz keršanstva povzetimi imeni. Zopet pa je tudi takih pesmi, ki opevajo dogodbe naj novejših časov, kar živo priča, da Srbov še ni minola doba epičnemu pesemstvu ugodna. Le kadar se narod razdeli na več stanov, in se navzamejo viši stanovi tuje omike in tujega duha, tedaj prestane narodna jednota razločujeva prosto ljudstvo od omikanih ljudi, le tedaj neha doba pevanja junaških pesmi.

O večem delu Srbsva moremo reči, da ni še narod razcepjen po stanovih. Plemsta tam ni, in ga brž ko ne nikdar ni bilo. Le više zmožnosti dajejo posameznim višo čast. Sploh se da o vsem Slovanstvu reči, da iz prva ni poznalo plemstva, ter da so mu je vrinoli Grmani in Romani.

Petje narodnih pesmi pa pri Srbih ni morebiti izključljiva lastnost posebnih narodnih pesnikov. Vsak Srbin jih zna več ali manj, nekteri jih znajo po 50, celo po 100, in nikdo se ne sramuje peti jih in spremiati z „guslami“, če je tudi med višimi častniki.

Narodnih pesmi pa narave razširjejo slepci in hajduki. Po teh deželah namreč beračijo le slepcii, ki prepevajo posebno pri cerkvenih svečnostih pred cerkvami svoje junaške pesmi in prejemajo zato milodare. V krajih, kjer je izginola junaška pesem, prepevajo slepcii posebno neke legendam podobne pesmi. Ti pa nimajo tiste veljave in imenitnosti, ktero imajo slepi pevci junaških pesmi, slednji celo svoje pohlevnejše tovarše zaničujejo in črez rame gledajo.

(K. d.)

G. Trstenjak naznani, da mu je pisal slavni Hilferding, da bode poslat Matici več knjig in zemljovidov.

G. Miklošič in prof. Šembera sta podarila več svojih knjig. Odbor izreka vsem zahvalo.

Konečno naznani tajnik g. Lesar da ponuja g. Kubelka nemški rokopis „umnega zidarja“, ki bi bil poslovenjenja vreden. Odbor odloči, naj se odsek za izdavanje knjig pogovori s pisateljem ter poroča v prihodni seji.

S tem je bila končana seja ki je trajala od 5 — $\frac{1}{2}$ do 9 zvečer. A.

Narodno gospodarstvo.

Ali bo šla princ Rudolfova železnica po slovenski zemlji ali po laški?

(Dalje.)

Ne samo najkrajša pot do morja pelje čez Predel, ampak ta poteza tudi naj bolj vstreza notranje-avstrijskim deželam, zlasti Štajerskim, Koroskim in pa Gorenjskim Krajinškim, ki ravno blago, posebno pa železino in svinče-nino prodajajo v severno Italijo. Zadnja leta se je očitno pokazalo, kako važno je za rečene dežele italijansko tržišče; žalostne, sovražne razmere so jima že bile skoraj popolnoma zaprle; pa lamska kupčijska pogodba je zopet oživila trgovino med Italijo in Avstrijo. Ako se ohrani med državama mir, tako se bo že pomnožil sedanji kaj živahn premet med njima, zlasti, ko bi najkrajša železnica med Beljakom in Vidmom (in od tam z drugimi severno-italijanskimi mesti) pospeševala.

Taka železnica bi peljala od Kokavega čez Predel do Kobarida; od tod na jugozahodno stran v Nadijsko dolino (Natisone) memo starega mesta (Cividale) do Vidma. Njena dolgost znaša

od Kokavega do Kobarida 7 milj
" Kobarida " Vidma $5\frac{1}{2}$ milje

$12\frac{1}{2}$ milje.

Ta železnica bi bila eno miljo krajsa od one iz Kokavega čez Potabelski prelaz do Vidma. Zlasti Krajnski bi črta čez Predel dosti bolj vstreza kot Potabelska, ker ta je na vseh mestih dalje od njenih mej. Naše primorske dežele mi še omeniti niso treba. Enako bi čez Predel koristila nadvojvodstvu Avstrijskemu zlasti Beču, Češki in Moravski, ker bi jih čez Kobarid, Staro-mesto in Videm eno miljo krajsa pot vezala s severno Italijo. Raynokar se je tudi praska kupčijska zbornica za to določeno izrekla.

Imena mest	čez Predel		čez Potabel		po juž. železnic	
	m i l j e	m i l j e	m i l j e	m i l j e	m i l j e	m i l j e
Od Beljaka do Vidma . . .	16 $\frac{1}{4}$	17 $\frac{1}{4}$	69			
" Salzburg do Vidma . . .	85 $\frac{3}{4}$	86 $\frac{1}{4}$	127			
" Linca " " . . .	69 $\frac{1}{4}$	70 $\frac{1}{4}$	110			
" Beča " " . . .	64 $\frac{1}{4}$	65 $\frac{1}{4}$	85 $\frac{1}{4}$			
" Brno " " . . .	83 $\frac{3}{4}$	84 $\frac{1}{4}$	105 $\frac{1}{4}$			
" Prago " " . . .	89	99	139			

Dalje bi železnica čez Predel proti jugu in s postransko potezo iz Kobarida do Vidma vezala vse rečene avstrijske dežele z dvema znamenitima lukama ob jadranskem morju, s Tržaško pa Beneško.

	Od Trsta			Od Benetek				
	čez Predel	čez Potabel	čez Brener	po juž. žel. do Gorice	čez Predel	čez Potabel	čez Brener	po juž. žel.
	m i l j e	m i l j e	m i l j e	m i l j e	m i l j e	m i l j e	m i l j e	m i l j e
v Beljak . . .	23	28 $\frac{3}{4}$	—	62	40	34 $\frac{1}{4}$	—	87 $\frac{1}{2}$
" Salzburg . . .	92 $\frac{1}{2}$	97 $\frac{1}{4}$	106	120	109 $\frac{1}{2}$	104 $\frac{3}{4}$	80	145 $\frac{1}{2}$
" Linca . . .	75 $\frac{5}{8}$	81 $\frac{1}{2}$	122	108 $\frac{1}{4}$	93	87 $\frac{1}{4}$	95 $\frac{1}{4}$	128 $\frac{1}{2}$
" Brno . . .	90 $\frac{3}{4}$	95 $\frac{1}{2}$	—	98 $\frac{1}{2}$	107 $\frac{1}{2}$	102	—	124
" Prago . . .	104 $\frac{1}{2}$	109 $\frac{1}{2}$	164	132 $\frac{1}{2}$	121 $\frac{1}{2}$	116	137	157 $\frac{1}{2}$

Zadnje kazalo kaže, da je poteza čez Predel do Trsta z ozirom na našteta mesta še za več kot 5 milj krajsa nego ona, ki bi šla čez Potabelski prelaz do Vidma, in od tam po sedanji južni železnici v Trst. Po princu Rudolfovi železnici (zlasti če bi jo čez Predel izpeljali) je pot med našteti-mi mesti in glavnima lukama mnogo milj krajsa nego je po sedanji južni železnici. Dalje je dolgost poteze čez Potabelsko sedlo do Vidma in od tam po južni železnici do Benetek le za $5\frac{1}{2}$ milje krajsa od druge poteze, ki bi peljala čez Predel do Gorice in od tam po južni železnici v Benetke. Tu mi pa ni treba iznova omeniti, da bi železnica čez Predel, Bolec, Kobarid, Staro-mesto v Videm in od tam v Benetke in druge kraje severne Italije gleda na dolgost še za 1 miljo prekosi Potabelsko črto.

Nekteri sicer Potabelsko železnicu tudi s tem podpirajo, da bi jo od Vidma naprej čez spodnjo Furlanijo po novi črti memo Palmanove naravnost v Trst podaljšali. Pa ta podaljšek 9 milj dolg (od Vidma do Sostljana 7, od Sostljana do Tersta 2) bi se nikakor ne združeval poleg dotednega oddelka južne železnice. In pomisliti je tudi, da bi s tem podaljškom črto čez Potabel in Videm avstrijskem Primoreem vendar že za $3\frac{1}{4}$ milje daljša bila mimo one čez Predel naravnost proti jugu do Trsta izpeljane.

Od Kokavega čez Potabel v Videm $13\frac{1}{2}$ milje
" Vidma memo Palmanove v Trst 9 milj

$22\frac{1}{2}$ milje.

Od Kokavega čez Predel naravnost v Trst pa je le $19\frac{1}{4}$ milje.

Kakor očitne so prednosti poteze čez Predel, spodrinoli bi jo vendar nekteri še s posebno črto na Beneškem radi; laški kupčiji misljijo potabelsko-beneško črto skrajšati. Med Potabljom in Vidmom bi se pri mestu Glimoni (Gemona) odcepila posebna veja, ki bi držala s Taljamentom včrtic do beneškega mesta Kodroipa (Codroipo). Tam bi južno železnico prestopila in memo Motte šla v Benetke (Mestre).

Ako se z ozirom na to odecpljeno vejo načrta — potabelski in prelaski — med seboj primerita razločujeta se po dolnosti le malo, kakor kaže tole kazalo:

Črez Predel.

od Kokavega do Kobarida 7 milj,

" Kobarida " Vidma $5\frac{1}{2}$ "

" Vidma " Kodroipa 3 "

" Kodroipa " Benetek 11 milj.

$26\frac{1}{4}$ milje.

Črez Potabel.

od Kokavega do Glimone 9 milj,

" Glimone " Kodroipa 5 "

" Kodroipa " Benetek 11 "

25 milj.

Druga poteza — potabelska-beneška bi bila komaj za $1\frac{1}{2}$ milje, krajša od prve — prelanske. Tudi se ni nadjeti, da bi se italijanska vlada pri sedanjem vborinem stanju še v več denarstvene zadrege zapletla, kar bi se pa vsakokor zgodilo, ko bi sezidala rečeno železnico iz Glimone čez Kodrojpo v Benetke, kamor že pelje le malo daljša južna železnica. Načrtana odcepljena veja bi se ravno tako malo mogla združevati, kakor pred omenjena črta iz Vidma čez Palmanovo v Trst. (D. d.)

Dopisi.

Londón 14. aprila. — Malo je Angležev, ki bi imeli kaj pojma o Slovenskem narodu, da ta živi in bitnost svojo svetu, ki ga do zadnjega časa ni poznati hotel in mogel, odločno razglasuje; pa vsaka stvar ima svojo dobo, zlo in dobro, katera se po ničemur odzeti ali krititi ne more. Tako je tudi s slovenskim narodom, tudi mi Slovenci imamo svojo dobo. Ako smo narod v bitnosti, skušajmo se tedaj po djanji, razglasujmo se v besedi — a tako tudi Ti v Mariboru, jasna in dobra ti doba!

Konstitucionalne borbe in razprave so menda ravno zdaj najznamenitije v Avstriji; Angleški svet jih pozdravlja z največjo pohvalo in obeta naj boljšo prihodnost. „Nesrečni“ konkordat — oprostite mi Slovenci, ki bi doma imeli misli — če bi koga nehoté z kakim izrazom gledé te točke razrazil — „nesrečni“ konkordat pravim, ta je bil na ptujem strašna „bête noire“, tega si je lehkovo vsakdo pokusil, ki je priliko imel zunaj Avstrije živeti. Gotovo mnogo Avstrijancev doma ni vedelo, da je kaj takega v Avstriji, kar se konkordat imenuje, pa so si došeli na ptuje, v severno Nemčijo, na Francosko, a posebno na Angleško, tu se ti je ta stvar kot nekaj strahovitega popisovala, tako da ves nedolžen na zadnje nisi vedel pri čem da si. Tuje nam je ta prazni strah nepriznane delal, zato z dobro vestjo in lehkim srečem pustimo ga minoti, stvar, ki Avstriji ni koristila, dokler je bila, ji ne bo na škodo, ko mine. — Gledé cerkvenih zadev je zdaj v Angleškem parlamentu blizu enaka borba. Znano je svetu, kako se je Irska zatirala in koliko nesrečje je na tem otoku verski fanatizem provzročil. Mi Slovenci tožimo, da nam je osoda bila nemila, mi dostikrat mislimo, da smo bili najnesrečnejši narod, pa tolažimo se. Kdor pozna zgodovino in sedajno stanje naroda Ir-kega, rekel bode, mi Slovenci smo še srečen narod: Nas so mnogi sovražniki nasiljali, pa niso nam vzeli zemlje, rodilne matere; nam se je tuj jezik vrival, pa ohranili smo si še čisto narodnost; za vero nismo preganjanja trpeli — izvzemši zavoj stare poganske in Lutherjeve —, a zdaj smo narod s pravicami*) ktere nam biti imajo z drugimi narodi, s katerimi smo v državni zvezzi; pri tem pa smo čvrsta vejica velikega naroda Slovanskega. Pa ubogi Irčan, nesrečni Irski Celt! Ko ga je sovražnik nasilil, vzel mu je vse: vzel mu je zemljo, ktera ga je redila, in bil je od te dobe po vsem Helot angleški; da se je s svojim gospodarjem in nasilnikom porazil, nanečiti se je imel njegovega jezika in svojega pozabiti; a ker svojega Boga ni hotel po nasilnikovem načinu in želji častiti, črtil in preziral ga je ta bolj kakor Turk Rajo. Ker se ravno zdaj cerkvene zadeve razpravljajo, hočem v tem listu le nekoliko o teh omeniti. Jasno nam kaže angleščinska cerkev (the Established Church) da kjerkoli sme in more odločno ena cerkev po predsednikih svojih gospodariti, postane ta nasilna in krivična, ter pozabi principe krščanstva, ljubezen in enakopravnost do bližnjega. Vlada angleška je vstanovila svojo cerkev v Irski, vzemši vse pravice katalisti; osnovale so se po celem otoku fare z anglikanskimi duhovniki, ne glede ali živí res tu ali tam kak anglikan med katoliki; v mnogih farah zato ni protestantov, razen duhovnika, s ženo in trojnim otroci. Pa še zadnji čas, ko se je kje Anglikan za novo faro oglasil, brž se je osnovala. Kakor se je v zadnjih parlamentnih debatah omenilo, vstanovilo se je prošlo leto več takih far, kjer je bilo po 3, po 4, po 5 anglikanov, in nadale so se takšne fare po 4000 gld. plače na leto.

Cerkve anglikanske v Irski ima naloge ali posel misijonarski, in zato za svoj obstanek 130.000.000 gld. sto trideset milijonov gl. premoženja. Ako sta v Irski dva milijona protestantov, je med njimi le kakih 600.000 ali 700.000 anglikanov, drugi so disenterji, ki sopet anglikansko cerkev črtijo. Katoliki in disenterji morajo plačevati velike davke sovražni cerkvi, poleg pa za svoje duhovne iz lastnega žepa skrbeti. Misija državne cerkve je bila celo zastonj, nikogar ni spreobrnola, ako ne nasilila; to veliko napako in krivico zdaj vendar liberalci angleški dobro sprevidajo in resno so se odločili jo odstraniti. Slavni Gladstone, prvak in vodja liberalcev, lotil se je težavne naloge to cerkev odstraniti tam, kjer ji ni pravo mesto, da-si je tudi Gladstone sam njen ud. Prvi vseh, ktere kaže imel s svojimi resolucijami proti konsermativcem in proti svojemu mogočnemu nasprotniku Disraeliju, kaže da zmaga bode njegova, in se reši Irski te cerkvene sitnosti. Klerikalna anglikanska konsermativna stranka le z zombi škrplje, vidé da stvarjena mora propasti, ker podirati se jo je lotil prvi in naj znatenitejši državnik angleški. Po velikonočnih počitnicah se pričakuje oster parlamentarni boj. — Sporočilo, da še slavni potovavec dr. Livingstone gotovo živi in se menda v kratkem od svojega dolgega potovanja v Afriki zopet na Angleško vrne, je vse njegove fastive zlo razveselilo, posebno pa geografsko društvo v Londonu.

*) Tako se reč morebiti drugodi res vidi.

Vreme je bilo tukaj meseca marca kaj prijetno, drevje je že v zelenji in cvetu, pa zdaj veje že nekoliko dni oster sever in bat se je, da škode načini. — Veliki petek, ki je navadno dan za veliko ljudsko razveselje, prošel je letos nenavadno mirno. — Goveja kuga je po vsem minola, pa prišla je neka med ljudi; skor vsaki dan razglasajo časniki kakšen uboj ali moritvo, ki se je prav po kanibalsko dogodila; vesničarji imajo dosti opravka.

Iz Ljubljane. 17. aprila. —p—. Krvava sodba je včeraj v seji sklenola soglasno, da se odstopi od tožbe proti ljubljanskemu županu gosp. dr. Costi. Ta seja je bila tako skrivna, da niti avkultanti niso smeli poslušati. Državni pravdu Lehmann je o tem oznani rekurs. Kaj so bili pravi vzroki, da je bil dr. Costa vržen v preiskavo, tako malo vemo, kakor moremo vedeti, kteri vzroki so zdaj zasuknoli vse glasove na njegovo stran. To je tragedija, in daleč zadaj na dnu vsega djanja z velikanskimi koraki gori in dol stopa v črni plači zavita osoda, po imeni: —?

Prenarejena pravila „Sokolova“ je vlada potrdila. To društvo bode imelo prve dni majnika občni zbor, da po novih pravilih izvoli odbornike. V ta namen je odbor sklenol izdati imenik vseh dozdanjih „Sokolovih“ udov, in tedaj poravnal, kar sem grajal v svojem zadnjem dopisu. —

V Obrih na Koroškem. J. R. Naznanjam žalostno novico. 30. p. m. so šli iz naše vasi tudi oče in dva sina F. in And. na Gribinjski semenj. Njih poglaviti opravek je že od nekdaj bil drugim ljudem konje prodajati in kupovati, tako tudi imenovani dan. Prigodi se pa, da pride oče zavoljo nekega „meštanja“ z sinom A. v jezo in sovrašto tako, da sin očeta z bičem pretepe. Na poti proti domu se znajdejo zopet vsi trije, oče in sin v krēmi pri Žnidarji. Tu se vname z nova med njimi prepri in Fr. udari očeta za uho, da bi bil skoraj omedel; ko And. to vidi, potegne se za očeta in jame brata pretepali, kterege je oče držal. Ko si F. ni mogel več pomagati, popade nož in ga zabode bratu sredo glave. And. je potem s. t. m. v strašnih bolečinah umerl. Fra. pa je shranila velikovska sodnija. Med ljudstvom se pa povsod sliši: „Kakorsno življenje, taka smrt.“

Iz Primorskega. Ali je tudi katoliški cerkvij jednakopravnost jezikov le prazna beseda? Sleherni dan nam kaže, kako treba je nam poganjati se za zedinjenje Primorskega z drugimi slovenskimi deželami. Programa iznova objavljenega v „Slovenskem Narodu“, ne smemo popustiti, naj se mu tudi kak zastareli kratkovidne ustavlja, naj se mu tudi v kakem zakotnem listku nasprotuje, in nas skuša mamiti s tem, da tudi sedanjih okolščin vender životarimo. Hočemoli večno le živottari! Pa ad rem, da povem kako se Hrvatom po istrskih otocih v kvarnerskem zalinu godi. V Losinji pri mali farici potrebujejo duhovnika. Mislite si kaj se zgodi! Čreski ali kerški škop, pod katerim so vse duhovnije našega otočja, pošte popolnoma hrvatski župi duhovnika Italijanca. Ta je iztiran italijanski jezuit, ki le besedice hrvatskega jezika ne razume. On hrvaškim vernikom pridige le v italijanskem jeziku. Ljudje se sami sebi čudijo, še bolj se pa čudijo čreskemu škopu, da jim je poslal nemega aposteljna. Posebna deputacija prosi za drugoga, priročnega duhovnika. Zastonj! Zastonj prosi tudi drugikrat.

Potem pošte visokočastitemu škofu še posebno prošnjo za takega duhovnika, ki bi se žejimi pri spovedi porazumiti in pri pridgah jih podučevati znal. — Ubogi verniki čakajo in čakajo —, iztirani Italijan pa še zmiraj priča ilirskih otočanov pridige gluhim cerkvenim stenam!

Kako drugače se je godilo jezuitom, ko so se hoteli v nekem primorskem mestu useliti! Dotični škop njim pravijo: Ali znate slovenski? če znate, po Istri potrebujem mnogo duhovnikov*. Omolčali so, in sli.

Naj povem tudi iz Losinja še drugo dogdobje. Ravno tam imajo deklisko šolo. Vanjo hodijo ondešnja dekletica, ktere kot hčerke hrvaških staršev ne govorijo drugače kot svojo prirojeno hrvaščino. In glejte, ker učitelja manjka, njim pošte čreški konzistorij tujega Italijana, izgnanega Jezuita Srenja se je že pritožila enkrat, dvakrat pa vse zastonj. Italijanski jezuit še vedno hodi v solo terpinčit otroke in sam sebe; kajti, jeden drugače ne razumejo. Prečudna šola, ker učenik in učenec drug družen osle kažejo! Ali Tržaska namestnja res nikakor ne pozna tako nespametnega, tako nečloveškega postopanja? Pa se vé, dobro plačani gospodje se malo brigajo zato, kako se po bližnjih in bolj odležnih pokrajinal našega Primorja z nogami teptajo najsvetješe človeške svetinje: vera in narodnost. Njih srece ne bije za našo narodnost. Ker nas ne razumejo, ampak le vsezveličavno Laščino počasi lomijo, tudi radi pripaščajo, da Italijani nas primorske Slovane tlačijo,

Kaj vender misijo naši nasprotniki, da tako z nami ravnajo? Pa dosti za danes. O primorskih šolah bom v prihodnje enkrat obširnije v „Slov. Narodu“ govoril. Naj bi naši narodnjaki po vse istrski zemlji nastavljeni, razglasili slehno ali zoperno ali uspešno dogdobje.

Gledé na ono Lusinjsko duhovnijo z italijanskim duhovnikom pa le z žalostnim srecem vskliknem: Kaj se mora zgoditi, če izdá celo najviši duhovni pastir mu izrečeno čredo? Naj bi ne bile moje besede prazen klic v puščavi!

M. Z.

Politični razgled.

Dualistični časniki se obotavljajo razglasiti poročilo Skenejevo o davku na premoženje — kakor pravi „Debatte“ iz — blagozakonja, v resnicu pa zato, ker jin ni po všeči. Tudi narodom ne more biti po všeči. Iz poročila izvemo, da pride v Cislajtanji na vsako glavo poprek 11 gl. 82 kr. davka na leto, po deželah korone česke celo 13 gl., med tem ko pride na pr. na Pruskem le 6 gl. 60 kr., in na Ogrskem tudi ne več kakor 6 gl. 66 kr. na glavo. Da te številke niso po tem, da bi se ljudstvu prikušilo ministerstvo, ali kdor bo za nje glasoval, je reč celo naravna. Deželni poslanci so to med prazaiki izvedili od svojih volivev in si bodo toraj komaj upali za Bresteljove predlage glasovati. To mora ali bi svoj drugod moralno ministerstvo popolnoma podkopati.

Izdajatelj in odgovorni vrednik Anton Tomšič.

„Saturdaj Review“ v zvezde kuje g. Beusta in njegove zasluge za Avstrijo. Vladini in dualistični listi sploh verno prestavljajo in ponatiskujejo — iz Dunaja poslan sestavek — zanesljivo znamenje, da Beust ne stoji tako na trdem, kakor bi nas ti listi radi prepričali. Svet ima o Beustu svoje muhe; v teh ga le še potrije glas, da je bil poprejšnji zvunajnih zadetov minister gr. Mensdorf pozvan na cesarski dvor v Budu, kjer se je mudil 2 dni. Kaj se je tam godilo, je skrivnost, ktera nekaterim listom in osebam ne dá spati. Ti so razglasili, da postane gr. Mensdorf na mestu kneze Liechtensteina naj viši vojaški zapovedovalec v Pešti. Tudi to še pride na dan.

„Südd. Pr.“ se piše iz Dunaja: „Dasiravno zdaj vse nasprotno stranke z vso silo na ministerstvo udrihajo, ono vendar nemočeno pušča vse pisati in tiskati; gotovo se tedaj ne more tako slabega čutiti. Liberalna sistema je zdaj v Avstriji na koreniti podlagi! Papir je potprežljiv in ljudje radi verujejo. Ni ga skoraj dné, da bi se ne konfisciral, obtožil ali obsodil kak opozicionalni list ali mož ali narod. Proti deželam česke krone pripravlja neki vlada posebne sile, ko bi res ne hoteli prebivalci davka plačevati.

Skupni vojni minister je zaukazal, da se mora prva tretjina omih potrebiti, s katerimi bi se bila imela armada do konca tega leta preskrbeti, oddati dotičnim komisijam že do konca aprila, zadnja tretjina pa do konca avgusta. Veselo znamenje miru! —

„Slovaške novine“ v Pešti kličejo svojim rojakom: Če se vprašanje narodnosti ne bo brž ko brž rešilo, če ne dobimo popolne ravnopravnosti; če ne dobimo za svoj narod iz deželnega zaklada nobene podpore; če ne bodo naše šole čisto slovaške; če se nam ne bo po komitatih brez izjemka slovaško uradovalo, potem smo s kratka prisiljeni ustaviti se plačevanju davka. Ne puščajmo se dalje za nos voditi! Nehajmo biti strahopezdiljivci. Kar se je židom dalo, naj se dade tudi nam! —

Tako tožijo tudi erdeljski Rumunci: Stoletja že trpimo; poniževanje in nasilstvo je vrha doraslo; mi smo bili prosti, zdaj smo slabeji nego indijski paria. Erdeljska se je proti naši volji, proti našim ugovorom združila z Ogrsko, z nami se je ravnalakor s kupivno čredo; vse imajo ptuji, nam je ostala le — sramota! Prisežimo, da si ne oprasimo pepela iz glave, dokler nismo vsi svobodni in neodvisni.

Ogrske denarstvene potrebščine znašajo 100 milj. 500 tisoč gld. na leto; minister obeta, da se zniža davek pri tabaku, pri soli (na 2 gl. 40 kr.) in od pododovanega blaga. Kdaj se bo pri nas le nehalo davke povisjevat!

Poslanci niže zbornice ogrske so neki sklenoli, da ne bodo do konca dognali in posvetovali predloženega jim deželnega proračuna, predno se jima predloži tudi osnova vojaške postave. Ti poslanci svojo reč umejo.

Državni zbor v Berolini je sklenol, da se pri sklepanji zakonov policija nima vmes vtikati. Poslane Diest je pri obravnavi navedel besede pisma: Ni dobro, da človek ostaja samec. Nasvet Waldeckov, da se ima poslancem dneva plačevati ni obveljal. Brez dneva tedaj opravljajo pruski poslanci svojo častno službo.

Iz Barcelone se poroča tudi o uporu kacih 300 delaveev. Ti so se delu odrekli in tudi drugim delati branili. Tudi te so vojaki razgnali.

Javni shod v Londonu pod Russelovim predsedstvom je sklenol podpirati Gledstona, da se odpravi irska državna cerkev. — Drugi shod tirženskim volilnim pravim.

Po poročilih iz Kandije je bil 3. t. m. v Gazi trdrovaten boj, v katerem se je bojevalo 2000 krščanov proti 4000 turkov. Po hudobnem boju so se Turki vmeckali, zmagalec so jih gnali do bregov. Tudi drugi važni boji so se končali upornikom na korist.

V Bolonji je nastal nemir med delaveci, ki so se delu odrekli. Po ulicah prehajajo so prisili kupce, da so prodajalnice zaprli in so pobili okna sodniške hise. Vojaki so morali mir delati. Zdaj so se delavci k delu in pokoji povrnoli, vendar vojaki še skrbno po mestu opazujejo. Delavci so sklenoli, da se obrnejo do parlamenta s prošnjo naj se znižajo davščine in pravilno razdelijo davki od dohodkov. Prosilo se bode tudi, naj se osvobodé osebe, kar se jih je v ječu vteknolo.

Badenska je dobila postavo o odgovornosti ministrov in svobodomselno postavo za tisek. Bi tudi nam ne škodovalo!

Piše se, da je imelo potovanje princa Napoleona namen razdrogi zvezdu med prusko in rusko. O razmerah med prusko in francosko in vprašanju: ali vojska ali ne, piše „Krztej“: Vsem vojnim govoricam vključ, ki nam od dne do dne iz Francoske doletavajo, odkar se je povrnol princ Napoleon, ne verujemo, da bi se tako hitro še kralj mir v Evropi. Tudi na Francoskem namreč ni vse mogoče, kar bi nekteri ljudje radi, in merodajni krogovi francoski ne morejo več prezirati, da ima francosko cesarstvo hujših sovražnikov, kakor dobro oborožena Pruska. Sicer pa Francoska brez zaveznikov ne bode vojskovala, a zavezniki so dandanes zelo redki in dragi.

Poslano.

Prebivalci Cerkniške doline!

Kot neznan, kot tuješ sem prišel o novem letu v Vaš krasni, prijazni kraj, sprejeli ste me kot znance, kot prijatelj; nisem še živel v svojem življenju tako zadovoljen kakor pri Vas. Da ste mi pa pravi prijatelj, pravi bratje, pokazali ste danes javno; na Vaših licih sem bral, kako ste otožni, ko ste videli, da sem se moral sili udati, tode, ko se zgoditi, združeni v enej misli ste mi na pomoč pritekli i mi zoper urata tamne ječe odprli. Tukajega dné nisem doživel v svojem življenju, srece se mi je v prsi radosti in veselja toplo. Zadolžil sem se toliko, da ne bom svojega dolga poplačati mogel. Prevzel Vas je, ne morem se vsakemu posebej za toliko ljubav zahvaliti, storim to tedaj po poti. Hvaljezen sem za Vaše sočutje, za Vaš trud, za Vaše djanje.

Anton Kunšić,
opravnik.

Vabilo. Slovenska Čitalnica v Kanalu na Goriskem bo obhaja tretjo nedeljo po veliki noči svojo prijetno slovesnost z veliko besedo, in ujedno k sebi vabi vse rodoljube in slov. društva. Odbor.

Družinska borza 18. aprila.

1860 drž. posojilo 81 fl. 40 kr.	Kreditne srečke 172 fl. 90 kr.
5% narod. posojilo 62 fl. 75 kr.	Cekini 5 fl. 58½ kr.
5% zastav. narod. banke st. dn. 69 fl. 30 kr.	Srebro 114 fl. 65 kr.
5% metalike 56 fl. 70 kr.	London 116 fl. 90 kr.

Tiskar Eduard Janžič.